

Šiame numery

Muzikinio gyvenimo srautas.
 Tiesiame ranką dvidešimtmetei
 Chicagos Lietuvių operai.
 Pokalbis su solistais operos
 dvidešimtmečio proga.
 Pasveikinom ir pagerbėm
 Izidorių Vasyliūną.
 Arkadijaus Vinokur eilėraščiai
 ir laiškas.
 Vytauto Smetonos rečitalis.
 Jono Žuko vargonų koncerto
 belaukiant.

Kertinė paraštė

MUZIKINIO GYVENIMO SRAUTAS

Negalėtume sakyti, kad išsivijoje trūksta muziką kuriančių, muziką atliekančių ir jos besiklausančių žmonių. Tai gali liudyti ir šios savaitės "Draugo" kultūrinio priedo puslapiai, beveik išimtinai perpildyti muzikiniais įvykiais ir jiems skiriamu dėmesiu. Visokio pobūdžio ir visokios formos įvairių koncertų, jei ne vieno, tai kitų kolonijoj, vyksta kone kiekvieną savaitę; Chicagoje tai net po kelių taisyčių šeštadieniais ar sekmadieniais. Štai — ir praeitąjį savaitgalį Chicagoje ir jos apylinkėse džiugino ir Clevelando studentų ateitininkų choro koncertas Cicero parapijoje, ir Vlado Jakubėno simfoninės muzikos kūrinių, atliktų amerikiečių Chicago miesto centre, o rytoj (gegužės 2 d.) bus Jono Žuko vargonų koncertas Marquette Parko parapijos bažnyčioje, gi už savaitės jau Lietuvių operos sezonas ir t. t.

Taigi, muzikinė dabartimi ir jos kiekiu galime nuoširdžiai pasidžiaugti. Bet kad visa tai nebūtų tik trumpas spindulys blykstelėjimas, reikia ne vien tik džiaugtis, bet ir galvoti apie ateitį ir kokybę. Juk greitosiomis susibėgė ir vėl į šalį nedrausmingai nubyrantys jaunimo chorai negali per daug džiuginti trokštančių muzikinio ugtelejimo. Ir ne vien jaunimas yra dėl to kaltas.

Savaimė aišku, kad, geisdami išsivijos lietuvių muzikiniam gyvenimui šviesos ir kūrybingos ateities, turėtume labiau sukaupiti dėmesį į jaunimą. Ar taip darome? Ar žinome, kur ir kiek mūsų jaunimo lanko ar yra baigę įvairias konservatorijas? Ar laiku juos surandame ir atsivedame į savo sales Ranką tiesiam tik tada, kada ji pastebime vertinamą amerikiečių. Tada rankos ištiesimas ne kartą būna jau per vėlus.

Atrodo, kad vis dėlto muzikos konservatorijas lankančių ir jas jau baigusių jaunų žmonių mums turėtų netrūkti. Yra sugėbančių jaunų kompozitorių, yra skambių vokalistų ir instrumentalistų. Tik reikia juos surasti ir

sudaryti progas, nors ir ne grandioziniai, tai pradžioje bent kameraliniai reikštis jiems ir savųjų tarpe, prie savųjų prigijant ir neatitrūstant ateityje.

Be abejonės, Chicago's Lietuvių opera, šiemet švenčianti 20 metų sukaktį, yra mūsų muzikinio gyvenimo pasididžiavimas. Tik truputį bangu, kad jubiliejinį džiaugsmą temdo abejojimai jos ateitimi. Ar iš tikrųjų jokios vilties nėra vien dėl to, kad jos tėvai — kūrėjai paseno ar sensta? Argi čia jau nebūtų ano muzikalaus ir muziką mėgstančio jaunimo, kuris, reikalui esant, pavargusių vyresniuosius solistus ir choristus negalėtų pakeisti? Mums atrodo, kad tokio jaunimo yra. Tik ji surasti ir sudominti mūsų opera tai irgi jau yra psichologijos ir taktikos menas.

Sakysim, savų laikų jaunimui buvo labai patraukli dirbti su Darius Lapinsku jo operų "Lokys" ir "Maras" pastatymuos. Ir kaip kūrybingai tas jaunimas ten

(Nukelta į 2 psl.)

TIESIAME RANKĄ DVIDEŠIMTMETEI LIETUVIŲ OPERAI

Svarbesni įvykiai ir žmonės

BALYS CHOMSKIS

Didįjį Penktadienį, balandžio 16 d., Orchestra Hall, Chicagoje, girdėjau žinomo Chicago's kompozitoriaus Alan Stout, maždaug Dariaus Lapinsko amžiaus, "Passion", sukurta pagal šv. Mato ir šv. Jono lotynišką tekstą chorui, 6 solistams, orkestrui, fortepijonui ir vargonams. Tam imponantiškam ansamblui dirigavo Chicago's simfoninio orkestro choro dirigentė Margaret Hillis. Matant tokį išpuodingą disciplinuoatų dainininkų ir orkestrantų vaizdą, širdis prisipildė dideliu, nauju lūkesčiu. Deja, po pusvalandžio jau pradėdi nerimauti, drausminti savo kūną, kad neužsikrėstum nuo kaimynų nuoboduliu, o širdyje nuoširdžiai lauki pirmos dalies pabaigos. Nenuostabu, kad po pertraukos, kiek mano akys sugebėjo susumuoti, didesnė klausytojų pusė nesugrįžo į salę. Nemažonas įvykis. Bet nevalia dejuoti kompozitoriui ir dirigentei, nevalia ir girti.

Chicago's Lietuvių opera per 19 metų nepatyrė tokio pralaimėjimo nei miesto operos rūmuose, nei McCormick Arie Crown teatre, nei Studebakerio salėje, nei savo "namuose" — Marijos aukšt. mokyklos auditorijoje. Tai vaisingi operos jaunatvės metai išsivijos muzikos kultūroje, ugdant dainininkus, naujus talentus, keliant lietuvių kompozitorių kūrybą, išvystant muzikos ir organizacijos pavyzdinę sistemą.

Jei mūsiškė opera, pradėjusi pirmuosius, abejotinus žingsnius, jau po kelerių metų nenusiplunksnavo, tai — dirigento Aleksandro Kučiūno nuopelnas. Tam darbui jis turėjo kvalifikaciją: talentą, operinės dramaturgijos pažinimą, darbštumą ir "diktatoriškę" autoritetą. Aiškiau tariant, buvo įsteigta vakarinė operos mokykla, kur disciplinuota

ta Kučiūno atsakomybė dirbo, atsijodama ir apribodama chorvedžių, režisieriaus ir asistento rezultatus.

Pastoviai ir išitikimai tarnavo meno vadovui konservatorijos dainavimo mokytoja ir operos moterų choro pajauintoja Alice Stephens, vyrų chorvedys Alfonsas Gečas, scenos direktorius Kazys Oželis, dirigento asistentas Alvydas Vasaitis, scenografas Vytautas Virkau, Adolfas Valeška, Algirdas Kurauskas. Kitų gi aktorų-režisierių bandymai operoj šeiminingai baigdavosi "grande finale" — be pasekmių.

Lietuvių operos repertuare viešpatavo Giuseppe Verdi, populiariausias operos kompozitorius pasaulyje, kurio muzikinė, dramatinė ir psichologinė struktūra yra taip stabili, kad ir silpnos operos jėgos negali jos sugriauti. Antra vertus, Verdi operos solistams — kietas riešutas. Iš soprano reikalaujama tvirtos, judrios balso linijos, galinčios išreikšti dramatinį šurkštumą ir lyrinį švelnumą. Tenoro melodija yra paremta ilgu kvėpavimu, ir orkestras dažnai neateina jam į pagalbą, o baritonas ir mezzosopranas apkrauti aukštomis natomis.

Jei pirmą "Rigoletto" pastatymą galima pavadinti gastrolierių opera, "Faustą" — kvepenčiais, nenuodžiūvusiais dažais, gi nuo "Carmen" jau užsimezga Lietuvių operos ateities likimas. Išryškėja pagrindinių solistų pasirošimai, charakteriai, balso galimybės ir choro tembrinis lankumas. Solistų tinkamas sąstatas yra svarbiausia operos srovė, nesanti dramos gyvenimo veiksmą. Be dainavimo nėra operos. Be Danos Stankaitytės, Stasio Baro, Algio Brazio, Aldonos Stempurienės, Jono Vaznelio ir Romos Mastienės vargu ar būtų galima

Aleksandras Kučiūnas

Nuotrauka Vytauto Maželio

pastatyti "Carmen", "Aidą", "Trubadūrą", Verdi "Requiem", "Fidelio", "Likimo galią". Plečiant repertuarą, buvo pakviesti i operos šeimą lyrinis tenoras Stefan Wicik, lyriniai sopranai — Margarita Momkienė, Daiva Mongirdaitė, Gina Cepkauskienė ir kt. Taipgi lietuvių operoj gastroliavo ir žymūs artistai — Lilija Sukytė ir Arnoldas Vokeitaitis. Tačiau jauną teatro centrines figūras buvo Dana Stankaitytė, Verdi dramatinio soprano tipo gražiabalsė dainininkė, Stasys Baras, dramatiškai

herojinio, plataus diapozono, baritoninių atspalvių tenoras ir Algirdas Brazis, puikus baritonas, širdingas vyras, švaistąs savo "turtą" į visas puses.

Operos trupė, užsitarnavusi visuomenės pasitikėjimą ir pati gerokai ugtelejusi muzikinėje kultūroje, minėdama savo veiklos dešimtmetį, pastatė miesto operos rūmuose J. Karnavičiaus "Gražiną" (K. Inčiūra) ir vėliau lagerine tematika J. Gaidelio "Dana" (St. Santvaro libretas), kuri nepaliko gilesnio įspūdžio. Tuo tarpu K.V. Banaičio

"Juratė ir Kastytis", apie kurią ejo įvairūs, nerašyti gandai, esą, netikėtas Buivydaitės libretas, kompozitoriaus techniškas primityvumas, tapo vienu geriausių Lietuvių operos darbo rezultatų: nuo klavyrinio rankraščio iki scenoje įgyvendinimo.

Banaičio pažūra į meną susikristalizavo jau studentavimo metais: jei yra menas, tada jis nėra skirtas masei, jei yra skirtas masei, tada nėra meno. Užtat Banaičio muzika yra daugiau kontempliatyvi, gili, žaidžianti tautinių koloritų, srovenanti lengva melancholija, pasižyminti melodiškumu ir lyrizmu. Muzikinė kalba, nors nevengdama disonansų, apamai yra dermiška ir meistriskai valdoma. Todėl negalima nepastebėti to žymaus menininko rankos, nors ir kelia kai kur tam tikrų klausytųjų išlūštenimo problemų.

Sakoma, kad libretas yra meliš laiškas kompozitoriui, kuris inspiruotų muzikines idėjas, charakterius ir dramatinį veiksmą. Gai dėl to ir kyla klausimas, kuo galėjo žavėtis ir rasti impulsą silpnokame libreto tekste ambicingas, mąstantis ir kritiškas Banaičis. Greičiausiai jį viliojo lietuviška, Maironio išgarsinta legenda ir prasta, skambi Buivydaitės poezija, kaip galimybė pademonstruoti ir už žodžio nugaros savo meno estetinę filosofiją. "Juratė ir Kastytis" galima pavadinti lyrine, simfonine operos poema, iš kurios trykšta, kaip iš gilių, lietuviškos žemės, melodijų šaltiniai, peržengdami liaudies dainų uždaro ribas.

1972 metais Kučiūno perredaguota, amerikiečių muziko J. Kilcran suorkestruota, po ilgo, intensyvaus darbo opera "Juratė ir Kastytis" buvo realizuota teatre. Dėl A. Valeškos dekoracijų galima pareikšti įvairių nuomonių, tačiau jo scenografija turi ne tik ryšį su muzikine operos tėkme, bet ir su geometriškai suvartyto scenovaizdžio atlikėjų veiksmu. Nors Z. Visockienės režisūros trūkumai buvo pastebi

(Nukelta į 2 psl.)

Jeronimo Kačinsko operos "Juodo laivo" repeticija. Kairėje — solistas Stefan Wicik. Toliau matyti solistė Dana Stankaitytė ir choristai.

Repetuojama Julius Gaidelio opera "Gintaro šaly". Priekyje — solistas Jonas Vaznelis ir solistė Roma Mastienė. Nuotrauka V. Jasinevičiaus

DVIDEŠIMTMETĖ LIETUVIŲ OPERA

(Atkelta iš 1 psl.)

mi, nesurasta sceninės formos nei stiliaus, tačiau Banaicio muzika skambėjo vieningu stiliumi, skaisčia, lietuviška dvasia. Dainavo D. Stankaitytė (Juratė), St. Baras (Kastytis), Al. Stempulienė (Motina), M. Momkienė (Rutėlė) ir kiti operos chorai. Tuoj po spektaklių opera "Juratė ir Kastytis" buvo užkorduota. Įrašas trijose stereofoninėse plokštelėse yra gana pasisekęs. Trys Amerikos FM radijo stotys transliavo šią Banaicio operą ir ją solidžiai pristatė. Tai įdomus, svarbus įvykis ir dokumentas Chicago Lietuvių operos istorijoje. Čia ir užverčiame (gal būt, laikinai) Aleksandro Kučino ilgametę operos veiklą, padėjusią operiniam užmojam tvirtus pagrindus.

Bet opera ir simfoninis orkestras nemėgsta vienpatystės, nes ir gerą dirigentą po ilgo laiko tyko pavojus įklumti į rutiną. Tad Chicago Lietuvių opera pakvietė Vytautą Marijošius, prieš 40 metų pripažintą geriausiu Lietuvos operos dirigentu ir meno vadovu. Ir dėl to niekas nesiginčija. Per trejus metus naujoji ranka, mokanti sunkius muzikos momentus paversti lengvais, išgaunanti iš orkestro ir scenos spalvingo pulsavimo, ir pati asmenybė simbolizuoja lietuvių operos muzikinį pakilimą. Dar daugiau: sekanti šeštadienį matysime ir girdėsime dirigentą Vytautą Marijošius ir kaip kompozitorį.

Mažiausiai minimas ir dažnai užmirštas yra operos choras. Knygos rašo apie dirigentus, režisierius, dailininkus, primadonas, o chorui dažnai nesikiama nė vienos eilutės. Mūsų tačiau

atveju choras — svarbus operos elementas. Scenoje jis — masė dirigento valioje, už jos — operos direktorius, kuris sugebėjo per 20 m. sukurti labai sudėtingą operos aparatą ir nekalbėti žodžių, kurie nebūtų patvirtinti darbais. Prašymais ir nusilenkimais mokėta didžiulius ir mažuosius derinti operos labui, nušizėjus ir droviai kreipiantis į mecenatą: malonėkite paaukoti mūsų operos gyvavimui... Šimtas konfliktų, disonansų — tai normali operos kasdienybė, reikalaujanti tačiau iš direktijos didelio apdairumo ir takto. Direktoriaus buvo renkama kasmet iš 7 narių, kuriai daug metų sėkmingai vadovavo Vytautas Radzius. Nenuotoliu nuo tiesos, sakydama, kad Radzius pralose savo asmeniską gyvenimą dėl operos, kaip kazino azartu lošime. Operos techninė vadovybė sugebėjo našiai bendradarbiauti su meno vadovu ir operos trupe, neprarasdama vis dėlto savo demokratiškos nepriklausomybės. Niekas neužblokavo kelio talentingam vyrui Alvydui Vasaitiui, į dirigavimą meną, kuris pastaraisiais metais, dirigentams negyvenant Chicagoje, kruopščiai paruošdavo operas. Ir tai natūralus ir reikalingas prieauglis, kurį iš anksto reikia lavinti. Trumpas partijas dažnai atlikdavo tenoras Julius Savrimas ir iš choro Bronius Maciukevičius, Vaclovas Momkus ir kt.

Chicago Lietuvių opera yra bendras mūsų turtas, ir visi mecenatai, kurie įdėdavo per 20 m. savo kapitalą į muzikos meno teatrą, šandien gali pasidžiaugti: kokie nemaži plaukia kultūros nuosimniai!

Dainuojanti tauta niekad nežūsta...

Pokalbis su solistais Chicagos Lietuvių operos 20-mečio proga

ALFONSAS NAKAS

Nors pirmieji du spektakliai (Verdi "Rigoletto") publikai pateikti tik 1957-ųjų kovo gale, Chicago Lietuvių opera jau buvo gimusi 1956-ųjų vasarį. Apie tai, remdamasis posėdžių protokolais ir kitais dokumentais, dešimtmėčiui paminėti skirtame leidinyje rašė Vladas Ramojus. Po pirmųjų spektaklių nepaprastos sėkmės, moraliai ir materialiai remiama ypač šikagiškės publikos, Chicago Lietuvių opera nebepralaido nė vienerių metų, nepasitaikiusi bent vienos operos ar kurio kito didelio muzikinio kūrinio. Štai ji gyvuoja dvidešimt metų. Ir dar kaip! Šios nepaprastos sėkmės proga, gegužės 8, 9, 15 ir 16 įvyksta trijų naujų trumpų lietuviškų operų spektakliai.

Danutė Stankaitytė, Stasys Baras ir Jonas Vaznelis — solistai, kurie Operos istorijon bus įrašyti aukso raidėmis. Tai solistai, kurių balsams buvo prirenkamos operos, o ne atvirkščiai. Solistai, apie kuriuos po spektaklių teigiamai rašydavo ir reiklūs amerikiečių muzikos kritikai.

Kovo 27, visiems trims koncertuojant Detroito, buvo progos juos užkalbinti. Klausimai, visiems vienodi, buvo pateikti raštu. Grįžę Chicago ir užklupę repetitijų, atsakymus prisuntė tik... Vėlyku metu. Laiko negaišdami, čia ir pradėsime pokalbį.

— Jūs visi trys kartu į provinciją, regis, anksčiau nevažinė-

Sio straipsnio pokalbininkai — solistai. Iš kairės į dešinę: Jonas Vaznelis, Dana Stankaitytė ir Stasys Baras.

davot. Bent Detroito visi kartu nesate buvę. Spaudoje skaitėme, jog ateinančią vasarą koncertuosite Kalifornijoje. Ar esate numatę daugiau tokių gastolių? Jei taip, tai kur?

STANKAITYTĖ:

— Atvirkščiai: prieš kokią dešimt metų esame dainavę Toronte, Clevelande (prieš porą metų), Bostone, New York, Hartforde, na, ir Detroito. Taip, Detroito — lygiai prieš 15 metų. Tada mus lydėdavo muz. A. Kučinas. Berods, ir tos išvykos buvo į dešimtį. Birželio mėnesį esam paviešti į Los Angeles. Tai gi buvom gavę kvietimą į Clevelandą, bet nepavyko susitarti dėl datų.

VAZNELIS:

— Teko ne kartą lankytis, tik jau, pasirodo, laikas labai greitai viską užmaršina. Tiesa, Detroito visi kartu nesame buvę. Birželio mėn. vyksim Kalifornijon ir, berods, rudenį Kanadon.

BARAS:

— Pajudėti trims vienu metu gan sunku, ypač, kad dar kartu reikia vežtis surepetuotą repertuarą. Daug valandų reikia praleisti, kol gimsta padorus skambesys, atskiros operos scena įgauna judesį, pasigirsta klausytojų patraukli... Praeitįjį esame dainavę tryse viename koncerte, atlikdami atskiras arijas bei duetus. Šiame koncerte, kaip girdėjote, dainavome tik po du ar tris (atsiprašau, pastaisysiu — po tris ar keturis, įskaitant mūsų puikių akompaniatorių Alvydą Vasaitį). Jau esame susitarę su prelato Kučingiu dainuoti birželio 27 d. jo rengiamoje Kalifornijos Lietuvių dienoje. Taip pat turime pakvietimą šį rudenį koncertuoti Toronto lietuviams.

— Niekio nevyniodami į vatą, pasakykite, kokie Jūsų gastrolės Detroito išpūdžiai?

VAZNELIS:

— Niekio nevyniojant į vatą: vykdam į Detroitą, turėjome prieš akis lyg koki "tabu", būtent, salę. Kiekvienas sutiktas Chicagoje iš Detroito turėjo upatingo "malonumo" iškelti šios salės "privalumus". Ačiū Dievui, mano nuomone, likome mes, o atrodė ir klausytojai, iš senų įsitikinimų "išblokti". Išvykom iš Detroito su gražiausiais prisiminimais.

BARAS:

— Gerai! Gal būtų dar geriau, jeigu dainuotumėm koncertams skirtose salėse ir su koncertinio piano palyda. Tuomet susidaro spontaniška nuotaika ir koncertas įgauna kitą spalvą. Koncer-

to rengėjai, o taip pat mūsų geri bičiuliai nuogastavo, kad jūsiškė milžiniška sporto salė visai neturi akustikos. Tai kiek prisidėjo prie visos mūsų ketveriukės nuotaikos, atliekant pirmą kūrinių. Po to, pajutę, kad ne taip jau blogai, kaip buvome įspėti, pradėjome normaliai dainuoti ir, mano nuomone, turėjome visai gerą koncertą...

STANKAITYTĖ:

— Kuo puikiausiai. Tik gal mus truputį iš anksto per daug gąsdino salės akustika. Mat, čia viena solistė išsigandusi dainavo per mikrofoną, kita nukėlė pianinę nuo scenos į salę, trečia irgi turėjo daug vargo ir t. t. Žinoma, salė ne koncertinė, statyta kiems tikslams, bet akustika neblogo, dėl to jokio vargo neturėjome. Kaip prisimenat, publika labai entuziastingai priėmė.

Trys vienaveiksmės operos, visos lietuvių kompozitorių bei libretistų sukurtos, ant kojų sukėlė Chicago Lietuvių operos kolektyvą. Jūs irgi esate į šį nepaprastą pastatymą įjungti. Malonėkite paaiškinti, kurioje iš šių operų kokią rolę atliksite?

BARAS:

— Trijų lietuviškų operų pastatymas tikrai sukėlė ant kojų visą Operą. Kuri tautinė mažuma gali pasigirti, kad tremtyje yra sukurusi ir pastatiusi tokių skaičių operų! Tos trys — tai dar ne viskas! Kur Banaicio "Juratė ir Kastytis", Gaidelio "Dana", Lapinsko "Lokys" ir "Maras"? Septynios. O gal dar guli kelios nepastatytos, kas žino? Pridėk dar Budriūno "Sidabrinę dieną", Jurgučio "Pamario pasaką", — tai jau seniai pralenkė pastatymus nepriklausomybės metais... Ir kažkas man sakė, kad lietuvių nekūrybingi... Problema, kad neturime valstybinio izdo. O samatą tai tikrai turime. Reikia pasikliauti geriaširdiais tautiečiais, kurie auko- ja ir Lietuvių fondai, ir Balfui, ir Altai, ir šokių šventėm, ir dainų šventėm, ir Operai... Statant lietuviškų kompozitorių operas, susiduriame visada su finansiniais sunkumais, nes visada jau reikia pasigaminti lietuvišką scenarijų, suorkestruoti veiklą, pasigaminti atskirų instrumentų balsus. Milžiniškas darbas! Ir kiek tai kainuoja! Statant pasaulinę operą, visa tai galima už prieinamą kainą išnuomoti. Bet ar piniguose laimė? Vis statome lietuviškas operas, lietuvių sukurtas, ir tik už jas gauname svetimtųjų įvertinimą ir pagarbą.

Ši pavasarį dainuosiu Vytauto

(Nukelta 14 pusl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

reikšėsi chorų ir kitokių vaidmenų rolėse. Jaunimą tada traukė visa toji nuotaika ir aplinka, viskas tas neatkūstinis darbas su jaunuosius suprantančiu, juos dominančiu ir juos ugdančiu kompozitorium. Jaunimas nebuvo užsimerkes ar ausis užsikimšęs ir kitais muzikinio gyvenimo atvejais, kada jam buvo patikimos ne vien kėdžių pastumdymo pareigos. Va, ir šio sezono pavyzdys V. Marijošiaus operoje "Priesaika" prireikė papildomo vienuolių eforo. Iš normalaus operos choro tam reikalui žmonių išskirti ne-

buvo galima. Tada palyginti gana greit buvo iš operose niekad nedainavusios jaunimo vyrų suorganizuotos gražiai giedantis vienuolių choras.

Visa šitai susumavus, galėtume tarti, kad mūsų muzikinio gyvenimo srautas dar gana platus. Tik reikėtų negailėti pastangų, kad jis nepasiliktų vietoje stovinčiu tvenkiniu, kad srautas plauktų kokybės ir atities kryptimi. O kad tam mūsųose jėgų dar pakanka, rodo ir šio sezono operinis užmojis: trys naujos lietuviškos operos!

k. brd.

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR

GERKLĖS LIGOS

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akuserija ir moterų ligos

Ginekologinė Chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford

Medical Building). Tel. LU 5-6446

Pirmia ligonius pagal susitarimą

Jei neatliepia, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLAŽYS

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS

Marquette Medical Center

6132 So. Kedzie Avenue

Val: pirm., antr., ketvirt.,

6 iki 7:30 val. vakaro.

Seštad. nuo 1 iki 3 val.

Pagal susitarimą

Ofiso telef. VA 5-2670

Rezid. tel. WA1brook 5-3048

Tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet.

Antr., penktad. 1-5, treč. ir seštad.

tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

3709 West 51st Street

Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-7; antr. ir penkt. 10-4; seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 785-4477; Rez. 246-2839

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

Specialybė — Nervų ir

Emocijų Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-

atliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

JOKSA

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antr., ketvirtad. ir penkt.

nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val.

vak. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. FO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

Tel. 459-4441 — LO 1-4005

Jei neatliepia, 561-1070

DR. K. A. V. JUCAS

ODOS LIGOS — CHIRURGIJA

Ofis: 1002 No. Western Ave.

5214 No. Western Ave.

Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Ciera

Val: kasdien 10-12 ir 6-7 vak.

Trečiad. ir seštad. tik susitarus

Tel. Ofiso ir buto Olympic 2-4156

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Ave., Ciera

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

Išskyrus trečiadienius

šeštadienius 12 iki 4 val. popiet

Tel. Reliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)

3925 West 50th Street

Val. pirmad., antr., ketvirtad. ir

penktad. nuo 12-4 val. popiet ir 6-8

vak. Seštad. 12-2 val. popiet. o

trečiadienius uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS

SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto

iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2919

Ofiso HE 4-1818; Rezid. PR 6-9601

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val. pirmad., antr., ketvirtad. ir

penktad. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

Tel. 778-6365

DR. VIDAS J. NEMICKAS

SIRDIES IR VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street

Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO

VIOLETA KAROSAITE

7051 So. Washenaw, telefon. 778-6766

Pritaikomi akiniai pagal gydytojų

receptus

Didelis akinių rėmų pasirinkimas.

Val: pirm., antr., penkt. 10-5:30.

Ketv. 1-3 v. v. Seštad. 10-4 v. p. p.

Trečiadienius uždaryta.

Telef. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA

Ofis: 111 NO. WABASH AVE.

4200 NO. CENTRAL AVE.

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS

(Kalba lietuviškai)

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir

"Contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLES IR

PROSTATOS CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street

Val. antr., nuo 1-4 popiet

ir ketv. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS

Adresas: 4255 W. 63rd St.

Ofiso telef. RE 5-4410

Rezidencijos telef. GR 6-0611

Val: pirm., antr., ketvirtad. ir penktad.

nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofis: rez. 2656 W. 60th St.

Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val: pirm., antr., treč. ir

penkt. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak.

sešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Val. pirm., antr., ketv. ir penktad.

2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Pasveikinom ir pagerbėm Izidorių Vasyliūną

Kas smuikininko Izidoriaus Vasyliūno dar nepažįsta, sutikęs jį gatvėje, kurioj nors sueigoj ar pamatęs jį scenoj su smuiku rankose, tikriausiai pasakytų: "Na, tas vyras savo amžiaus penkiasdešimtmetį jau perlipo, o gal dar ir tos ribos nepasiekė. Nėra jokio ženklo, kad gyvenimo rūpesčiai, vargai, sėkmės ir nesėkmės jį būtų nugarzdinę senatvėn".

Atseit, Iz. Vasyliūnui pasisekė jaunystę "užkonservuoti", jo nepažįstančiųjų akis apgausti. Ir, iš tikro, mūsų garbingasis smuikininkas dar tebėra jaunas ne tik išoriniu pavidalu, bet ir savo neramia, reiklia ir kūrybinga siela.

Tuo tarpu balandžio 3 d. vakare važiuotų ir pėsčių lietuvių būreliai rinkosi į Internacionalių institutą, įsikūrusį Bostono vidurmiesty, nes ten buvo sveikinamas ir gerbiamas smuikininkas Iz. Vasyliūnas, balandžio 3d. pasiekęs savo amžiaus 70-ties metų slenkstį. Net ir tie, kurie jau tų pareigų minimam pagerbime dalyvauti, kurie šimtus kartų veidas veidan yra Vasyliūną sutikę, kraipė galvas ir abejojo: "Negali būti, kad mūsų smuikininkui jau 70 metų sukakot! Gal tik nosį prirėmęs prie jo veido, atstūmęs vieną kitą raukšlėlį, bet vargu pamatytum nors dešimt žilų plaukų visada rūpestingai ir gražiai suglostytoj o viršugalvio tamsioj šukuosenoj".

Konvencionaliai kalbant, dabar jau būtų galima tarti, kad Iz. Vasyliūnas įžengė į rimtų žmonių tarpą, į nunokusį obuolių sodą. Tačiau toks posakis Vasyliūnui visai nepatiktų, gal net tai būtų mėginimas jį pasendinti ir užgauti, nes gi jis visą išgyventą laiką buvo didžiai darbštus, kupinas idealų, pasimetimuose nesivilduliuojantis — jis buvo tikrai rimtas ir taukas žmogus.

Smuikininkas Iz. Vasyliūnas, kiek tai liečia jo asmenį ir darbą, mūsų kultūrinio — muzikinio gyvenimo paskliautėse yra sukėlus nuostabų, kontroversijų ir net pasipiktinimų. Kaip gi galėjo taip atsitikti, kai žmogus visą laiką buvo toks rimtuolis? Neabejotinas paradoksas, bet taip jau atsitiko — apkalbas ir kontroversijas mūsų tarpe kėlė Iz. Vasyliūno darbštumas, uoluumas, be atvangos rengiami koncertai, įsikalta galvon idėja, kad reikia nešti ir žmones, savus ir svetimus, lietuvių kamerinę muziką, liet. kompozitorių sukurtą smuiko literatūrą. Girdi, nei jis Heifetz'as, nei jis Šternas, nei jis Oistrachas, o vis tie jo koncertai ir koncertai!

Atsakymą į šį įžūlų ir neperdaug išmintingą priekaištą yra davęs Mykolas Drunga, muzikos dalykuose puikiai susigaudęs jaunas vyras, Bostono Internacionaliniam institute vadovavęs Iz. Vasyliūno pagerbimui. "Teisybė, — tarė Myk. Drunga, — lietuvių smuikininkas nėra nei Oistrach'as, nei Štern'as, nei Heifetz'as, nes jis buvo ir tebėra tik Izidorius Vasyliūnas". Neteko rausti ir labai nustebti, kai šį Drungos atvirą ir teisingą posakį palydėjo tiršti plojimai.

Matot, tie muzikos garsenybių vardai, kartais taip neapdairiai patenką ant žmogaus liežuviu, nėra jau tokia paprasta, iš mokininko rankovės išsiritusi, legenda. Gali tamsta turėti talentą, įgimtą muzikalumą, virtuozinę smuikavimo techniką, tačiau mūsų gražiam ir kilniam pasauliui turėti anaiptol ne užtenka. Reikia dar už savo pečių surikiuoti būrį kompetentingų ir išikimų draugų, kurie tavo vardą neštų į "šalis plačiausias", reikia po pažastim turėti JAV, Sovietų Sąjungą, Vokie-

Izidorius Vasyliūnas

Nuotrauka Vytauto Maželio

tiją, D. Britaniją, Prancūziją ar nors Italiją, reikia ir apskraus agento, kuris sugebėtų savo "prekę" parduoti scenai ir spaudai. Be tu "menkų" dalykų, deja, nepažįstami vardai savaime nerieda priekiu.

Gal ir labai nesimpatinga, bet vis dar tokia tebėra šio buvimo tikrovė! Gyvendami Amerikoje, nesunkiai galime patirti, kad net ryškūs ir stambūs šio krašto muzikos talentai visų pirma "vardus pasidaro" kur nors Vokietijoje, Italijoje ar net Maskvoj, o tik po to tampa "garsenybėm" ir savojoje šaly.

Mes, lietuviai, nors mokslo ir meno talentų nestokojam, tuo požiūriu taip pat esame "galybė", bet, kaip ir daugumas "didžiųjų", ir svetimus ir net į savus krantus turime plaktis patys vieni. Tos lemties negalėjo aplenkti ir smuikininkas Iz. Vasyliūnas, kuris, besisielodamas lietuvių muzikine kultūra, gausiom riešukom žarsto ne tik savo dvasinės jėgos, bet ir tuos nelengvai uždirbamus žalius lapukus, kurie juk neauga net ir rūpestingai prižiūrimam darže.

Keli Iz. Vasyliūno biografijos bruožai, reikia tikėtis, padės mums susitarti, susiprasti, nors truputį objektyviau ir suaktyvininko darbus pažvelgti.

Iz. Vasyliūnas gimė Petrapily, Rusijoje, 1906 m. balandžio 3 d. Po pirmojo pas. karo grįžęs į Lietuvą, baigė gimnaziją ir Kauno konservatorijos smuiko klasę. Smuikavimo meną pora metų specializavosi pas prof. Metzą, vienerius metus gilino muzikos studijas pas prof. Grevesmmlerį Bremeno Muzikos konservatorijoje. Muzikos mokslus baigęs (kuris, iš tikro, nesibaigia iki grabos lentos), pradėjo reikštis kaip smuikininkas solistas, rengė smuiko muzikos rečitalius, dalyvavo kamerinės muzikos ansambliuose, pasižymėjo kaip ypatingas gražaus tono lyrikas. 1936–43 m. grojo Valst. operos ir baleto orkestre, nuo 1941 m. buvo to orkestro koncertmeisteris (prieš tai koncertmeisteriai būdavo samdomi iš užsienio, Vasyliūnas buvo, berods, pirmasis mūsų operos orkestro lietuvis koncertmeisteris). Be to, dėstė smuikavimo meną Kauno ir Vilniaus muzikos konservatorijose.

Antrojo pas. karo metu nuo rusų aneksijos ir žiaurumų iš Lietuvos pasitraukęs į Austriją, grojo Vienos simfoniniame orkestre. Karui pasibaigus, surengė gausų kiekį koncertų lietuvių tremtinių stovyklose Vokietijoje ir Austrijoje. Emigravęs į Pietų Ameriką, 1950–54 m. Kaukos (Cauca) universitete, Kolumbijoj, buvo smuiko klasės prof., 1950–53 m. grojo Kolumbijos simfoniniame orkestre.

Į JAV Vasyliūnai atvyko 1954 m., įsikūrė Bostone. Čia Izidorių kurį laiką vargoninkavo pas prel. Pr. Jurą Lawrence, Mass., o dar ir dabar yra Cambridge'o liet. parapijos vargonininkas. Aišku, organizavo ir vadovavo tų parapijų choram. Dalyvauja įsiai ir bendrame Bostono muzikiniame gyvenime, nuo 1961 m. yra Cambridge'o Civic Symphony orkestro koncertmeisteris, dėsto smuikavimą muzikos mokyklose.

Be to, svarbiausia, apie porą dešimtmečių jis Bostono Iz. Vasyliūnas su sūnum dr. Vyt. M. Vasyliūnu kilo į kitas lietuvių salas Amerikoje, rengė smuiko ir kamerinės muzikos rečitalius plačioj šio krašto erdvėj. Tuo tarpu nedrąsiai taria, kad Amerikoje Vasyliūnai yra surengę apie 200 koncertų.

Žinoma, kas ten, aukštai, pasakota — tėra tik Iz. Vasyliūno biografijos griaučiai, tik šiaip taip supinta faktų gniūžtelė.

Dabar derėtų nors trumpai apibūdinti suaktyvininką kaip smuikavimo meistrą, bet, neno-rėdamas, kad būčiau įtartas šališkumui ar per dideliu draugiškumu, užsidėsiu skydą — pasi-naudosiu muzikos kritiko John Marshall Cuno recenziją, kurią jis paskelbė 1964 m. kovo 16 d. rimtame ir įtakingame Bostono dienrašty The Christian Science Monitor. Štai tos recenzijos svarbesni posmai:

"Izidorius Vasyliūnas, lietuvis smuikininkas, šeštadienio vakare Jordan Hall'e surengė rečitalį, kuris suteikė kreditų jam pačiam, smuikui kaip rečitalio instrumentui, muzikai, kurią jis grojo (Beethoven, Banaitis, Grieg), o taip pat ir Bostono bendruomenėi.

Yra tarta, kad nėra žmonių, kurie pajęgtų su tokiu ramumu

prisitaikyti prie gyvenimo pasikeitimo, kaip lietuviai. Kažkokia lietuvių pusiausvyrą ir kuklumas aiškiai regimi ir p. Vasyliūno darbe — delikatus rezervuotumas, įgimta šiluma.

Beethoveno Sonata A major, Op. 30, Nr. 1 buvo atlikta jungiant delikatumą su jėga, reikalinga sonatos tradicinei formai, lyriškai, bet stipriai išjauštai. Daugiausia užtikrintas ir jaudinantis buvo Adagio (beveik visi sonatų Adagio — lyriko Vasyliūno stiprybė, St.S.). Malonu matyti, kai atliekėjas naudoja pilną ir brandų stryką.

Kazio Viktora Banaičio Sonatoj D minor, kurioj stipriai jaučiama lietuvių liaudies muzikos įtaka, p. Vasyliūnas jautėsi esąs namie. Tai briliantus ir gražus kūrinys.

P. Vasyliūnas pasirodė kaip didis savo darbo entuziastas, turintis natūralų laiko jautimą, frazavimo, spalvų ir smuikuojamos muzikos vaizdingumo nuovoką. Grieg'o Sonatoj C minor, Op. 45, pranašingoj ir audringoj, smuikininkas nepasirodė kaip stovįs šalia, o taip pat ir didieji pasažai nebuvo smuikuojami sunkia ranka". Negalvoju, kad prie Mr. Cuno žodžių dar būtų reikalingi kokie nors komentarai.

Iz. Vasyliūnas yra valios, ryžto ir pagirtinų sumanymų "apsėstas" žmogus. Puoselėti bei ugdyti lietuvių kamerinę muziką, nešti ir parodyti ją saviem ir svetimiems, raginti ir skatinti lietuvių kompozitorius, kad jie kurtų smuiko sonatas, styginių instrumentų kvartetus ar tercetus, net rūpintis lietuvių kamerinės muzikos leidyba — tai vis laikai, kuriuose ištisus dešimtmečius rodydavosi neaukšta, lengvai judanti, dažniausia vis su smuiko indu rankoj, Iz. Vasyliūno "šmėkla". Vadinasi, jis ne tik originalinių veikalų atlikėjas, ne valandas, o dienas ir savaites drauge su sūnum, dr. Vyteniu gaisštas tų veikalų studijoms ir koncertiniam paruošimui, bet ir tų kūrinių atsiradimo skatintojas, vaizdžiau tariant — rangovas!

Galime nuoširdžiai pasidžiaugti, nebuvo bergždžias tasai Vasyliūno triušas. Nauji, kamerinės muzikos kūrinių yra sukūrę komp. Vl. Jakubėnas, Jul. Gaidelis, Jer. Kačinskas, J. Švedas ir kt. Visus juos smuikininkas Iz. Vasyliūnas paruošė ir pagrojo, visiem ieškojo kelio į klausytojų širdis. Aplamai — jis viską pagrojo, ką tik mūsų kompozitoriai yra smuikui parašę. Kurie tuos darbus girdėjome — gerai žinom, kad jų tarpe yra įdomių, brandžių ir vertingų veikalų.

Iz. Vasyliūnas, be to, dar yra ir rašto žmogus. Periodinei spaudai jis rašo koncertų recenzijas, atskirų muzikų apybraižas, pasisako liet. muzikos klausimais. Tačiau bene daugiausiai savo rašto darbų jis yra įdėjęs į Lietuvių Enciklopediją. Tame stambiame leidinyje jis aptarė gausų kiekį muzikos terminų, parašė savų ir svetimų muzikų biografijas, apibūdino žymesnius muzikos kūrinius, jų formas ir stilius, davė muzikos instrumentų aprašus. Vienu žodžiu, Iz. Vasyliūnas yra didžiai darbšti bitė, niekas niekad negalės pasakyti, kad jis dykai ir beprasmiškai išgyveno 70 metų.

Bostone Iz. Vasyliūno pagerbimą surengė L. B. Kultūros klubas ir specialus komitetas, kurį sudarė šie asmenys: Ina Nenortienė, kun. Vincas Valkavičius, Mykolas Drunga, Ramūnas Kon-

(Nukelta į 5 pusl.)

Arkadijus Vinokur

Juodas veidrodinis atspindis
Sielos baltus plaukus.
Juoda žemė nesutepa man rankų,
Žvelgiu į gilumą minčių pasaulio,
Padengto juodu veidrodžiu.

Krinta raudoni obuoliai.
Akys atsivėrė anksčiau
Negu jie prinoko.
Žemė priima viską ramiai,
O širdis skaudžiai dilgsdama.

Čia šalta.
Mes tokie dideli, suaugę.
Čia keturios mūro sienos.
Nori, aš iš savo gyvybės
Numegsiu tau šiltą megztinį
Ir tu galėsi vartytis sniege,
O sniegas toks baltas!

Tavo iš nuostabos išsiplėtusios akys,
kūdikai,

Tai saulės zuikučiai
Tyros, trapios ir deginančios.
Nežiūrėk taip į mane,
Mano ašaros ne perla.
Išeinu. Ir greitai grįšiu
Ne iš pasakų, ne burtininku —
Klounu, kūdikai.

Anksčiau aš
Aukodavo dievams.
Dabar dievų nėra.
Anksčiau krauju tepdavo
Kryžių kaktoje.
Dabar nuleidžia kraują upėn,
Į įtojančią upę.
Pilną drungno vandens
Ir atmatų —
Dabar juk nėra dievų.

Naują tiesą
Į kriauklę išvėmiau —
Rūko užtenka
Per akis —
"Kūdikius" maitina
Piuzijom,
Nors reikalingas barzdaskutys.

Lyja, lyja lietus
Per karaliaus pietus...

Spalvotus akinius dėvėdamas,
Žiūrovai dievina spektaklį.
Aš — pjesės šios
Veikėjas nepatenkintas,
Nes, nepajėgęs įsijoty
Spalvotų akinų,
Skiriu kur juoda
Ir kur balta.

Lyja, lyja lietus
Per karaliaus pietus...

Arkadijus Vinokuro eilėraščiai viešai spausdinami iš viso pirmą kartą. Su juo ir jo likimu skaitytojų su-pažindindami, pateikiame čia jo paties laiško redakcijai ištrauką.

"Būdamas 17 metų, nutariau sužinoti, ant ko pasaulis stovi. Viešąja nuomone nustojau tikėti, o savos dar nebuvau susikūręs. Vazinėjau pakeleivinėmis mašinomis, be pinigų... Pragyvenimui užsidirbdavau, pardavinėdamas gatvėje savo eilėraščius ir darbu geležinkelio stotyse (Krovėjų)... Ir kur pažinsi žmones, jei ne sunkiame darbe.

Taip pravažinėčiau 10 respublikų ir pusę Rusijos. Toks važinėjimo būdas gana pavojingas, jei tavo pase nėra šampo, rodancio, jog dirbi. Jei pagauna, įspėjimas: per 10 dienų įsidarbinti. Jei neįsidarbini, esi prievarta įdarbinamas. O jei pabėgi, vieneri metai sunkių darbų kalėjimo. Dar pavojingiau, jei tavo kelionės krepšys religinė literatūra (išleista Frankfurte prie Maino).

Ką mačiau bekeliaudamas? Niekada nemaniau, kad galima taip įžūliai pūsti miglą į akis. Ir kad galima šita migla šventai tikėti. Raketas į mėnulį, o Brianske (1973 m.) žmonės mušasi dėl parduodamų jautienos kaulų. Tais pačiais metais bulvės Lietuvoje buvo parduodamos tik nedideliais kiekiais (išduodamos įstaigose), nes masiškai buvo vežamos į Rusiją. Ten, kur baigiasi Lietuva ir prasideda "Kaliningradas", kelias susiaurėja, ir rusų sodybos — tikros kluaidės.

1970 metais po neįvykusio mūsų suvažiavimo Taline

Klounai, klounai...
Ši klounada
Brangiai kainuoja —
Ištisas perversmas
Mūsų dainoj.
Aklas ir girtas
Einu ir klajoju
O verksmas tai tikras!

Aš miręs ir gyvas
Melo sukury
Sukausi ašarų suktiny...
Jūs, mano paukščiai,
Skrajojate laisvi
Ir jums pasaulis
Nėr draustinių.

Vienas
Mūlo burbulas,
Du
Mūlo burbulai —
Pasaulis juose atspindi
Spalvotas lyg sapnais.
Vienas burbulas,
Du burbulai...
Sprogo pasaulis —
Čia gi mūlas tikslai.

Jie nuvedė jį į skerdyklą,
Kad kaukė nuimtų nuo veido.
Jie nuvedė jį į skerdyklą,
Kad melą iš akių išplėstų.
Jie nuvedė jį į skerdyklą,
Kad meilę prie širdies prikaltų ir...
Užmuštų. Netyčia. Žmonės.
Nes ten ir buvo skerdyklą.

Žinai,
Pasaulyje nemaža juodų upių,
Nemaža šlamšto,
Krūvos tuščių butelių.
Bet tu sau eik, vaikel,
Eik ir gyvenk,
Nes dar daug pievose
Prisirpusių žemuogių.

(buvom išduoti) mane suėmė pirmą kartą. Išisukau, bet persekiojo iki išvažiavimo. 1972 metais po Kalantos susideginimo norėjo man priskirti nepilnamečių vadinimą iš kelio. Tais pačiais metais spalio mėn. buvau apkalintas ir po 5 min. teismo (be teisės susirasti liudininkus, be akistatos su "nukentėjusiais", kurių gyvenime nesu matęs) nukirpo plaukus ir pasodino dviem mėnesių į kalėjimą. 1973 metais per Kalantos mirties metines įgrūdo mane į ligoninę ir prilašino į akis kažkokių lašų. Pragulėjau ligoninėje dvi savaites, matydamas tik šėšlius. 1974 metais suėmė už pagalbą dezertyrui. Bet kaltės neįrodė. Kitaip — aštuoni metai kalėjimo. 1975 metais, prieš išvažiavimą iš Lietuvos, suėmė, norėdami sužinoti, ar noriu važiuoti į Izraelį. Ką atsakiau, jog nežinau, tai pasakė: "Atsisakyti važiuoti, neišvažiavus tavo šeima ir tau blogai baigsis". Grąsino durnamū.

Tarpuose tarp važinėjimų mokiausi pantomimos studijoje, kol jos neuzdarė. Pusę metų prieš išvažiavimą mokiausi muzikos mokykloje ir buvau sukūręs pantomimos grupę. Vieną spektaklį pastatėm, o antras buvo uždraustas — jame nerado idėjinės krypties. Tada grąžiai pasiūlė palikti mokyklą. Dabar, prabuvęs 9 mėnesius Izraelyje ir vedęs mergaitę iš Švedijos, gyvenu Stockholme. Kurį pantomimos grupę ir dirbu pantomimos mokytoju vaikų teatre. Dirbu tik tris dienas savaitėje, o žmona moko universitete anglų kalbos. Kol kas sunkoka, nes dar neturiu leidimo pasilikti šalyje. Bet kai leidimą gausiu, manau, bus geriau. Bet į visa tai tik susipliesk. Svarbiausia — esu laisvas".

Vytauto Smetonos rečitalis

Dar šurpiam Atlanto vėjui pučiant į New Haven miestą, skubėjome į salę, tarytum norėdami išvengti to nedraugiško šalto vėjo, o atsiradus viduje, su įdomumu skaitėme, čia pat prie įėjimo išgytas, kukliai, bet skoningai atspaudintas koncerto programos: Vytauto Smetonos Piano rečitalis kovo 28 d. 1976 m. 4 val. p.p. Neighborhood Music School 100 Audubon st., New Haven, Conn. Programa

1. Concerto in F major ("Italian") S. 971 J.S. Bach, 1685-1750 Allegro, Andante, Presto
2. Sonata in Ab major, op. 26 ("Funeral March") L. von Beethoven, 1770-1827 Andante con variazioni, Allegro molto, Andante maestoso, Allegro

3. Four preludes: M.K. Čiurlionis, 1875-1911 op. 7, No. 2 in D major, op. 20, No. 3 in Bb minor, op. 16, No. 3 in D minor, op. 21, No. 1 in D minor

4. Fantasy in C major, op. 17 R. Schumann, 1810-1856 Sempre fantastichamente ed appassionatamente Moderato. Sempre energico Lento sostenuto e sempre piano

Rengia: New Haven Lietuvių moterų federacijos klubas.

Concerto in F Major (Italian) Bachas panaudojo italų rašymo formą, kuri buvo labai priimta 17 šimtmečiuje, o išstobulinta Alexandro Scarlati ir Vivaldi pradžioje 18-to šimtmečio. Įdomu tai, kad solistas atsitiktinai už orkestrą ir solisto dalis, mat, ši forma buvo naudojama smuikui ir orkestrui; bet Bachas ją panaudojo harpsichordui.

Pirmąją dalį — Allegro, pianistas Vytautas Smetona pradėjo gana lėtai ir gal ne visai drąsiai. Pradžioje koncerte norėjosi daugiau girdėti introdukcijos, uvertiūros nuotaikos. Antroje dalyje pianistas jau visai drąsiai dėstė barokines mintis, o trečioje, — Presto dalyje, klausytojai buvo paveikti jauno pianisto. Sunkus, gal ir ne labai dėkingas veikalas šių dienų pianistams rodo, kad V. Smetona klavišinėje literatūroje jau subrendęs ir nesivaiško sentimentalumo. To meto klavišinės literatūros formos neišvengė smuiko orkestrų įtakos, bet to, ir pats Bachas smuiku grojo daugiau negu vargonais, kol įsitikino, jog nesąsmuikininkas ir grįžo prie vargonų. Todėl ir to laiko klavišinės kompozicijos yra labai sunku atlikti.

Beethovenio Sonata Ab majore, keturių dalių: Andante con variazioni, allegro molto, Andante maestoso, allegro.

Visiškose salės tyloje jaunas pianistas šią sonatą atliko nepaprasta forma, laisvai, natūraliai, su neperdėta valdyba, bet muzikaliai ir virtuosiškai. Beethovenio dvasia — jam suprantama. Milžiniški Beethovenio "fortissimo" solisto buvo išgaunami natūraliai, neperarandant fizinio balanso su instrumentu. Kontingenti "pianissimo" aiškiai rėdė pianisto muzikalumą. Kiekviena sonatos dalis, tiesiog išgildinta iki visiškio subtilumo, arba audringumo. Beethovenas pats yra sakęs, kad galima klavišais dainuoti, tik reikia sugebėti. Antroje ir trečioje sonatos dalyse Vytautas Smetona tikrai sugebėjo betoveniškai išdainuoti. Paskutinėje — Allegro dalyje pianisto pirštai lėkė klavišais, atidengdami neramią, audringą kompozitoriaus sielą. Beethovenio sonata padarė didelį įspūdį.

Toliau sekė Čiurlionio preludai: op. 7, Nr. 2 in D major; op. 20, Nr. 3 in Bb minor; op. 16, Nr. 3 in D minor; op. 21, Nr. 1 in D minor.

Publika Čiurlioniu buvo maloniai susidomėjusi, nes reikia sutikti, kad mes turime daug širdies sąjūsių autoriams. Po Beethovenio sonatos Čiurlionio nostalgiski preludai buvo atlikti ki-

taip negu kitų lietuvių pianistų. Čiurlionį jaunas pianistas gerokai sudramatino. Atrodo, kad tai buvo padaryta sąmoningai, ne atsitiktinai. Preludų sudramatinimas labiau paryškino skirtumą tarp kiekvieno preludo. Jie atrodė originalesni, buvo sumažintas nostalgiskas nuobodumas, kas dažnai pastebima, kai keli preludai atliekami vienas po kito. Ypač preludus op. 20 Nr. 3 in Bb minor buvo atliktas lėčiau, negu tradicinius šio preludo skambinamus. Tai buvo klausytojams proga suvokti šešiolikties gaidių reikšmę, išryškinant vidinę preludo dvasią, o ne parodant virtuozinę paviršutinę formą, kuri sulieja viską į ilgesnes frazes, užslėpina įdomias detales.

Paskutinė programos dalis — Fantasy in C major, R. Schumanno Sonata in C (Schumanno) buvo planuojama dedikuoti Beethoveniui jo paminklo statymo proga Bonnoje. Bet planai neįvyko, ši sonata kuriam laikui buvo užmesta. Joje Schumannas išreiškė savo gyvenimo desperatišką resignaciją. Nesisekiant meilei su gražiaja Klara, Schumannas buvo bejimylių jauna ainių pianistė Robertą Laidlow, kurios garbei ir parašė "Fantastic stuck op. 12. Vėliau sujungė abudu: sonatą in C ir Fantastic stuck į vieną kūrinį ir pavadino "Fantasia in C major Op. 17".

Vytautas Smetona Schumanno Fantaziją taip pat atliko be jokio priekaišto, nepaprastu muzikalumu, tiksliai, virtuosiškai. Stilias skirtumas tarp klasiško Beethovenio ir romantiško Schumanno taip pat buvo suprantas ir aiškūs. Po nepaprastos (Lento sostenuto e sempre piano) dalies, pianistas užbaigė programą, sukeldamas publikoje nepaprastai šventišką, didelio pasigėrėjimo nuotaiką. Atsilygindamas už plo-

Vytautas Smetona

jimus, dar paskambino du Choptino kūrinius.

Vytautas Smetona įrodė, kad jis yra subrendęs ir labai talentingas pianistas. Besidomintiems muzikine kultūra tai buvo maloni staigmena, nes pianistas pasirodė Atlanto pakraščiuose tik pirmą kartą.

Rečitalio programoje pianistas buvo pristatytas taip: Pianistas Vytautas Smetona — vaikaitis paskutinio Lietuvos prezidento Antano Smetonos, gimęs 1955 m. vasario mėn. 14. Clevelande, Ohio. Šiuo metu baigia Case West-

tern Reserve universitetą. Privaliai studijuoja pas broli, piano pedagoga Antaną Smetoną, kuris yra fakulteto narys Willoughby School of Fine Arts and Ursulin College. Jo ankstyvesnės studijos buvo su motina, Birute Smetonienė, ir kartais pas žymų piano pedagoga Leonard Schure. Šiuo metu linkėtina, kad Vytautas Smetona aplankytų su savo rečitaliais kiekvieną lietuvišką koloniją. Jis vertas didelio dėmesio ir lietuviškųjų širdžių paramos.

Vytautas Rastonis

POKALBIS SU SOLISTAIS

(Atkelta iš 2 pusl.)

Marijošius "Priesaikojė" ir atliko švitrigailos vaidmenį.

STANKAITYTĖ:

— Dainuosiu dviejuose operose: Kačinskio "Juodam laive" — Jūros rolę ir Marijošiaus "Priesaikoj" — Vytauto žmonos Julionės. Jūra — abstraktus charakteris (jei taip galima išsireikšti). Ji — Jūra motina, Jūra valdovė, Jūra žiauri, Jūra negailestinga, visus vienodai palaidojanti savo dugne. Julijona — daugiau fragmentinė rolė.

VAZNELIS:

— Iš trijų statomų lietuviškų operų dalyvausiu dviejuose: J. Gaidelio "Gintaro šaly" Pranašo ir Vyt. Marijošiaus "Priesaikoj" vyskupo Zbignievo rolėse.

— Iš užuominų spaudoj sprendžiam, jog kiekviena opera ne užtruks ilgiau kaip po valandą, tad maždaug po tiek, kiek didžiųjų operų vienas veiksmas. Ar manote, kad tokias mini operas sekama, publika spės apčiuopti jų libretų turinį? Ar užteks laiko solistams atsiverti su arjomis? Ar galės plačiau pasireikšti choras?

VAZNELIS:

— Labai teisingai, visos bus tarp 30 - 45 minučių. Publika tikrai neturės vargo apčiuopti jų turinį. Pažinti jų muziką, kaip ir kiekvieno naujo kūrinio, vieną kartą girdėjus, nebus jau visiškai lengva. Šiomis dienomis rašantys kompozitoriai, deja, per daug "neperstengia" solistams ką nors malonaus — pasireikšiančio parašyti. Tad ir žiūrėjime kaip i vientisą kūrinį, kuriame visi lygiai svarbūs savo įnašu.

BARAS:

— Teisingai sakai, kad kiek-

viena iš trijų operų teatruks po vieną valandą. Normali opera užtrunka tarp pusvalandžio ir trijų valandų ir tai su pertraukom. Visos trys operos rašytos tik vakar, taigi nesitikiame ilgų arijų ir duetų. Šiandien niekas kitaip operų nerašo. Gyvename modernius laikus, dauguma operų parašytos pasikalbėjimo forma. Tačiau yra daug patrauklaus dainavimo ir solistams ir chorui. Orkestro dar niekas negirdėjo, gal tik kompozitoriai savo mintyse... Kartu su žiūrovu pajusime bendrą skambesį ir jų pasisekimą. Operos parašytos dabar, taigi mūsų kompozitoriai turėjo galvoje mūsų chorą, solistus ir t. t. Esu laimingas, kad, pagerėjus sveikatai, galėsiu dainuoti nors vienoje iš trijų.

STANKAITYTĖ:

— Nors šiu metu trys operos kaip viena pilna opera, bet tai yra trys skirtingi veikalai savo stiliumi, muzika, savo dvasia. Taigi ir jų paruošime žymiai daugiau darbo, sunkiau negu paruošti vieną, žymiai daugiau solistų, skirtingos dekoracijos, rūbai. I klausimą, ar publika spės apčiuopti turinį, atsakyčiau: jeigu tik norės. Turėtų visi ateiti tūpūti anksčiau ir pasiskaityti turinį programoj. Dabar dėl solistų arijų. Kadangi muzika moderni, arijų (kaip mes jas suprantam) kaip ir nėra (pora yra Marijošiaus operoj), bet chorams yra nemažai kur pasireikšti ir yra gražių chorų.

— Chicago's Lietuvių opera su šiomis trimis lietuviškomis operomis užbaigia 20 metų su didėle pagarba minime visu gausių jos dalyvių vardus. Tačiau įsų trijų įnašas Operos is-

fimo tikrai nieko nebūtų buvę. Mano kaip solisto įnašas i Lietuvių operos pastatymus buvo atliktas su nuosirdumu ir meile dainai. Kadangi mūsųose solistų trūksta, man teko dainuoti ir lyrinio tenoro partijas. Prie širdies arčiau man dramatinės partijos, kaip "Pajacai", "Carmen", "Aida" ir "Fidelio". Jose, manau, gal stipriau ir pasireikšiau.

— Niekas netikėjo, kad Chicago's Lietuvių opera išilais 20 metų, visų pirma todėl, kad visada buvo solistų badas. O vis dėl to, stebuklas įvyko! Kaipgi Jums, būnantiems vis Operos centre, atrodė jos ateitis? Po 20-ties, gerės jos padėtis, ar blogės? Kaip ilgai ji dar gali ištvirti?

STANKAITYTĖ:

— Tikrai, kaip jūs sakot, stebuklas, kad Lietuvių opera tiek ilgai išilais. Dvidešimt metų — ilgas tarpas. Ta proga norėčiau prisiminti mūsų pirmąjį dirigentą A. Kučioną, be kurio darbo, disciplinos, iniciatyvos ir, žinoma, talento Lietuvių opera nebūtų iš viso egzistavusi ir nebūtų taip ilgai išilais. Jie, drauge su a. a. sol. Vl. Baltrušaičiu, ir buvo Operos įsteigėjai. Dėl ateities padėtis atrodė kiek liudnesnė. Laikas daro savo: sensitam solistai, sensta choristai, jaunų, ateitį užtikrinančių jėgų nematyti. Jei ir atsiranda vienas kitas ar kita, tie jau "nuplaukia" i tarptautinius vandenis. Tad ir ateitis atrodo miglota. Gal dar kelerius metus, bet ir tai — didelis klausimas.

BARAS:

— Sunku būti aiškiaregiui. Operos kelias tremtyje neįmanomas! Tikras stebuklas, kad mes dar dainuojame. Gal dėl to, kad visi esame dvidarbiai... — dirbame duonai, o dainuojame tik iš meilės dainai. Jeigu ateityje ir iškilis dau-

giau gražiabalsių lietuvių dainininkų, tai jais, geriausiu atveju, galėsime pasidžiaugti tik šventimo scenoje... Taigi, žiūrint iš to taško, Chicago's Lietuvių operos ateitis yra netikra.

VAZNELIS:

— Tikrai nedaug buvo tikinčių i tokią gana ilgą ir šakotą Operos ateitį. Atstiko tai tik dėl to, kad buvo gyvas didelis pasišventimas, meilė muzikai ir apilamai šiam sunkiam bet gana darniam darbiui. Nors šiemet ir dainuojau Pranašo partiją, bet Operos ateities nebandysiu ir nesišlyti spėti, o gal net ir nereikia. Tegul vis gyvuoja ir gyvuoja. Juk jau ne kartą buvo beveik neišbrendama situacija, o ir vėl spektakliai! Tad valio Lietuvių operai!

— Greitomis sumetęs keletą klausimų, gal nebūsiu pataikęs paliesti to, kas Jums labiausiai knietė? Tad, prašau, tarkite savo "paskutinį žodį".

STANKAITYTĖ:

— Nepasakyčiau, kad tai man daugiausia knieti, bet norėčiau vis dėlto kai ką pasakyti, paliesiant vieną iš priežasčių, dėl kurios, gal būt, tokį mažą solistų ir apilamai menininkų prieauglį teatruime. Per daug menininkus išnaudoja organizacijos bei sambūriai, per mažai sulaukiam paramos bei paskatinimo. Kam nors reikia sutelkti lėšų, žinoma, reikia solisto, ar kitos rūšies menininko. Niekas neklauso klausimo, kad reikia atsilyginti už salę, šeiminingiems už dešras ir kopūstus, slaviems už išvalymą, bet visada deramasi dėl menininko honoraro. Visi nori daryti pelną menininko sąskaiton, tik retai kas pagalvoja, kiek reikia idėjų darbo, pinigų ir pasišventimo, esamo lygio siekiant, nekalbant jau apie talentą, kurio stokojant,

viskas būtų veltui. Ir visa tai "tautos labui", nors metu metais ta duoklė jau seniai esan atidavė. Dėl to jauni žmonės čia ir nemato patrauklesnės ateities, pasirenka sau kitą, pelningesnę profesiją. Turim visokių fondų, remia visokias organizacijas, bet menininkai vis būna pamiršti.

BARAS:

— Mano "paskutinis žodis" tai linkėjimas, kad lietuvių jaunimas dainuotų... Dainuojanti tauta niekad nežūsta.

— Ačiū Danutei Stankaitytei, Stasiui Barui ir Jonui Vazneliui už pokalbį.

Tikiu, kad visų keturių suaktuvinių spektaklių metu Marijos mokyklos salė Chicagoje bus pilna žiūrovų. Ir Opera dar gyvuos ne kelerius, o bent keliolika metų.

ISLEISTAS AKADEMINIS GRAMATIKOS TREČIASIS TOMAS

"Mokslo" leidykla Vilniuje išleido ligi šiol stambiausią "Lietuvių kalbos gramatikos" trečiąjį tomą, skirtą lietuvių literatūrinės kalbos sintaksinei sandarai. Milžiniškas tritomis darbas dabar jau yra baigtas. Jį atliko sutelktinis kalbininkų liuvanių kolektyvas. Vyriausias redaktorius buvo K. Ulvydas. Visas darbas apima daugiau kaip 2500 puslapių.

ANTANO MISKINIO POEZIJOS RINKTINĖ

Aiščio — Brazdžio karto amžininko poeto Antano Miskinio poezijos rinktinė, pavadinta "Is drobių rašto". Išleista Vilniuje. Gražaus, klišinio formato, 248 psl. leidinyje sukurta, kiek buvo įmanoma, viso gyvenimo poeto kūryba.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM

*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,635.54 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.35 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI

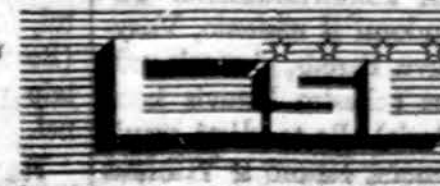
Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1405 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 287-0720

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 978-7575

ALMIRA OFFICE:
3401 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60641
TELEPHONE: 438-9113

Jonas Zukas

Laukiame vargonų virtuozo

Jono Žuko vardas, kaip vargonų virtuozo, gal nėra taip plačiai žinomas lietuvių tremtinių tarpe, kaip priderėtų pagal jo sugebėjimus. Čia gal bus kalbos ir specialios aplinkybės. Neturint iš primities gero balso, J. Žukui nepavyko įsitaisyti vargonininku lietuvių ar kitataučių parapijose. Gavęs kitą pastovų darbą, jis vis dėlto neužmiršo muzikos, raskdamas vakarais progų praktikuotis draugiškų parapijų bažnyčiose. Tokių būdų J. Žukas yra suruošęs puikiai parengtų koncertų New Yorko, New Arke, Waterbury ir kitur. Chicagoje jo paskutinis pasirodymas buvo jau prieš keliolika metų.

Jonas Zukas yra gimęs 1907 m. Šveksnoje, Zemaitijoje. Iš mažens buvo linkęs prie muzikos. 1933 m. jis baigė Kauno konservatorijos prof. Naujalo vargonų klasę. Gavęs Švietimo ministerijos stipendiją, išvyko tolimesniems studijoms į Paryžių, kur pakliuvo, kaip ir kiti mūsų vargonų studentai, pas garsų vargonų muzikos kompozitorių, virtuozą ir pedagogą prof. Marcel Duprę. Pradžioje įstojo į École Normale de Musique (aukšto lygio konservatorija) jis vėliau plačiai

nustebino kolegas ir profesorius, išlaikęs konkursinius egzaminus į Conservatoire de Paris — valstybinę mokyklą su nemokamu mokslu, kur svetimsalių beveik niekuomet nepriimdavo. Studentai ten privalo kas semestrą laikyti sunkius konkursinius egzaminus iš visų specialiųjų ir pasaulinių kursų. Poros punktų trūkumas bendrame minimume reikalauja pašalinimą tiek prancūzų, tiek svetimsalių. Deja, po poros metų taip įvyko ir su J. Žuku, kuris buvo vėl grąžintas į École Normale, ją sėkmingai baigdamas pas tą patį profesorių Marcel Duprę 1937 m.

Lietuvoje J. Žukas buvo paskirtas Kauno konservatorijos mokytoju; laikus nuo laiko paruošdavo įdomios programos, rimto pasiruošimo, virtuozinio lygio koncertus. Jis buvo apdovanotas ne tik įgimtais muzikos gabumais, bet ir dideliu darbiškumu, valingumu bei taktingu, patraukliu būdu.

Pasitraukęs 1944 m. į Vokietiją, J. Žukas dirbo kurį laiką kaip vargonininkas Pietų Vokietijoje, bet ir neapleido koncertinės srities, su giliais pasisekimais ruošdamas vargonų reitalius įvairiuose Vakarų Vokietijos miestuose. Paskutiniu metu J. Žukas reguliariai praktikuodavosi, naudodamas puikius Maspeth, N.J., Viešpaties atsimainymo bažnyčios vargonus.

Malonu yra išgirsti, kad š.m. gegužės 2 d. (rytoj) 7 val. vakaro Šveksniškių draugija Šv. Mergelės Marijos Gimimo parapijos (Marquette Parko) bažnyčioje, Chicagoje, ruošia mūsų vargonų virtuozo Jono Žuko koncertą. Jis čia gros naujai susitaisyti, pulkiais šios bažnyčios vargonais. Yra paruošęs įdomią ir įvairią programą, apimančią J.S. Bacho, prancūzų vargonų literatūros klasiškus Ch.M. Widor ir Cezarį Franką, vokiečių modernų romantiką (K.V. Bačiūną) mokytoją Leipcege kompozicijos srityje) S. Karg-Elertą ir kitus.

Lietuviškoji muzikinė visuomenė turėtų šio mūsų rimto menininko pasirodymą pagerbti gausiu koncertan atsilankymu.

V.L.

PAGERBS NOBELIO LAUREATUS

Mokslo ir pramonės muziejuje Chicagoje numatyta įruošti Nobelio mokslo salę, kur bus pagerbti amerikiečiai mokslininkai, laimėję Nobelio premiją.

Momentas iš nepamirštamo "Uodo". Kairėje — Leonas Barauskas, dešinėje — Jonas Zukas. Jaunimo centre, Chicago, rytoj (gegužės 2 d.) 6 val. vak. įvyks priėmimo mirusiojo Leono Barausko dabar išleistas plokštelės pristatymas. Programą atliks Darius Lapinskas, sol. Dalia Kučėnienė ir akt. Laima Rastaitė. Visi kviečiami.

Nuotrauka Vytauto Maželio

SERVICE
Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodaime ilgalaikes garantijas. TEXACO garoliai.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PIŠNYS
5759 South Western Avenue — Telef. 737-3988

A. TVERAS
LAUKIOJAMIEJI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 60th Street — Tel. RE 7-1941

Kultūrinė kronika

LIETUVISKŲJŲ EKSLIBRISŲ PARODA DENVERIJE

Čikagiečio Gintauto Vėžio turgu lietuviškųjų ekslibrisų rinkiniu jau ne vieną kartą įvairiose galerijose bei bibliotekose gėrėjosi lietuviai ir amerikiečiai. Dabar turės progos su lietuviškaisiais ekslibrisais susipažinti Denverio miesto knygų ir ekslibrisinio meno mylėtojai. Gintauto Vėžio lietuviškoji ekslibrisų kolekcija nuo gegužės mėn. 3 d. iki gegužės 21 d. bus išstatyta Denverio mieste esančio Colorado universiteto Fine Arts Center patalpose.

JONUI AVYŽIUI PASKIRTA LENINO PREMIJA

Visos Sovietijos pati aukščiausia literatūros premija 1976 metais paskirta lietuviui rašytojui Jonui Avyžiui už jo romaną "Sodybų tuštėjimo metas". Tai ant-rasis lietuvis rašytojas, gavęs šią Lenino vardo premiją. Pirmasis ja buvo apdovanotas poetas Eduardas Mieželaitis už eilėraščių rinkinį "Žmogus". Žinoma, dažniausia premija būna paskiriama rašytojams rusams. Jeigu kartais ji nukrinta ir kitoms tautybėms, tai tik už tokius puslapius, kuriuose žmogus, estetinė ir istorinė tikrovė yra palankiama. Partijos didžiariškus laimėjimus. Šitai labai ryškiai ir Jono Avyžiaus premijuotam romane.

Tuo pačiu laiku ta pati Lenino premija vis dėlto paskirta dar ir rusui Georgijui Markovui už romaną "Sibiras". Abiejų premijuotųjų antraštės sujungus į vieną, gauname visai tikrovinę frazę: "Sodybų tuštėjimo metas — Sibiras".

• MŪSŲ ŽINIOS, 1976 m. balandžio mėn. 25 d., Nr. 8. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenis. Redaguoja Alg. Kezys, S.J. Administruoja P. Kleinas, S.J. Siunčiant biuletenį paštu, bent 5.00 dol. metams.

Šiame numery nuotraukomis ir aprašu daug vietos skirta prieš porą savaitių mirusiam kun. Jonui Raibūziui, S.J. Nepagailėta vietos ir Religinės kūrybos popietei, ir Vytauto Mašernio kūrybos vakaronei, ir Lietuvos istorijos trečiajam tomui, ir Aleksandro Pakalniškio, Jr. linksmam iš visuomenės pasitraukimui, ir įspūdiams iš Lietuvos.

Izidorius Vasyliūnas

(Atkelta iš 3 pusl.)

drotas (Kultūros klubo pirm.) ir Vytautas Rastonis.

Vakaro programą pradėjo R. Kondrotas, jis pasveikino suakutinininką ir gausų būrį Bostono lietuvių, kurie atėjo Iz. Vasyliūno pagerbti.

Programos vedėjas Myk. Drunga visų pirmą paskaitė sveikintimus raštu, vietomis įterpdamas ir savo komentarus.

LB vardu Iz. Vasyliūnui linkėjimus pareiškė Ant. Matioška, suakutinininką apdovanojamas Ad. Galdiko monografija.

Solistas St. Liepas Izidorių pasveikino eilėmis. Muzikas Vyt. Rastonis apžvelgė Iz. Vasyliūno gyvenimą ir darbą, davė gausų plaukštą vertingų biografinių žinių.

Poetas L. Andriekus suakutinininką sveikino Liet. Rašytojų d-jos. Tėvų Pranciškonu, žurnalo Aidų ir Darbininko vardu, išraiškiai paskaitė keletą eilėraščių iš savo naujos knygos "Už vasaros vartų".

Amerikiečių vardu pasveikino Cambridge'o viešosios bibliotekos direktorė (atleiskit, nenagavau jos pavardės), įteikė Iz. Vasyliūnui rožių puokštę, perjuostą liet. tautinėm spalvoms.

Pianistė Aldona Kepalaitė, atvykusi iš New Yorko Iz. Vasyliūno pagerbti, tikrai ekspresyviai paskambino Mozart'o, V.I. Jakubėno, Ravel'io ir Chopin'o kūriniais. Jos pasirodymas — neabejotina pagerbimo puošmena.

Samoningu ir vaizdingu žodžiu pagerbimą baigė Myk. Drunga.

Pats smuikininkas Iz. Vasyliūnas tik nuoširdų aciu teistare.

Pagerbimo programa tęsėsi porą valandų. Po to dar valandą jaukiai pasišnekučiuota su Vasyliūnų šeima, pavišėta prie skanių užkandžių ir kavos puodelio. Ir visa tai neatsiplėšė nuo Iz. Vasyliūno pagerbimo rimties.

Nuoširdžiai sveikintini tie Bostono lietuviai, kurie prisiminė Iz. Vasyliūną ir jo darbą tą valandą, kai, tur būt, ir jis pats pajuto, kad jau nebėra kelio atgal į jaunystę.

St.S.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS

Nuomėja. Parduoda, Taiso

Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas.

5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 5814111

15-Dienų kelionės lydimos mūsų palydovų

LIETUVĄ

Visas maistas • Persėdimai • Įžymybių pamatymas
Vilniuje • Druskininkuose • Varšuvoje • Krokuvoje

Išvykstama iš Chicago per New Yorką
Geg. 30 d. Liepos 4 d. Rugp. 8 d. Rugs. 19 d.
Birž. 20 d. Liepos 18 d. Rugs. 5 d.

Air fares subject to Government changes

Nuo \$1102.60 iki \$1240.60

Pasiteiraukite apie keliones į Havajus • Meksiką.

Laivais • Autobusais • Traukiniais

Jokių patarnavimo mokesčių.

DISCOVERY TRAVEL AGENCY

623 S. La Grange
La Grange, Ill. 60525
(312) 482-8515

2409 New Street
Blue Island, Ill. 60406
(312) 597-6220

LIETUVAI IR PAVERGTAI LIETUVIŲ TAUTAI GELBĖT

Aukas prašoma siųsti, užpildant pridedamą atkarpą.

Čekius rašyt Lithuanian National Foundation vardu.

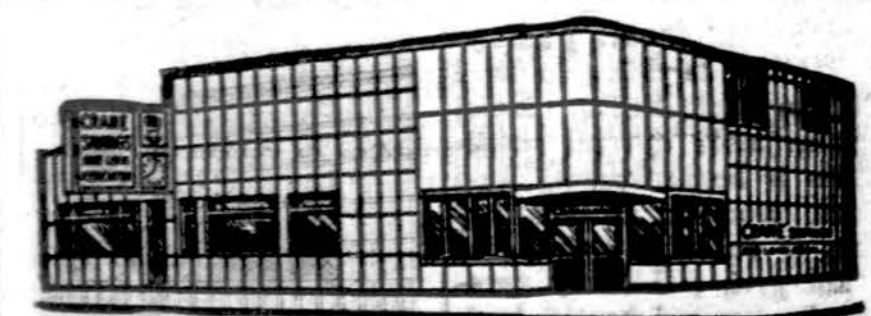
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

64-14 56th Road
Maspeth, N. Y. 11378

Aukojų \$.....

Vardas ir pavardė

Pilnas adresas

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždarė ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. PIRMD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

7 1/2% 6 1/2% 5 1/4%

Mokamas už 6 m. Mokamas už 1 m. Investavimo
certifikatus. Minimum \$1,000. Minimum \$1,000. Mokamas už
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

1976 M. EKSORSIJOS Į LIETUVĄ

# 2 Gegužės 10 — iki gegužės 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	\$ 760.00
# 3 Gegužės 16 iki gegužės 24	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 4 Gegužės 31 iki birželio 15	Maskva, Vilnius, Ryga	931.00
# 5 Birželio 14 iki birželio 29	Maskva, Vilnius, Roma	1180.00
# 6 Birželio 28 iki liepos 12	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.60
# 7 Liepos 5 iki liepos 19	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
# 8 Liepos 12 iki liepos 26	Maskva, Vilnius, Šveicarija	1206.00
# 9 Liepos 19 iki rugpjūčio 2	Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
# 10 Rugpjūčio 9 iki rugpjūčio 23	Maskva, Vilnius, Roma	1160.00
# 11 Rugpjūčio 16 iki rugpjūčio 30	Maskva, Vilnius, Šveicarija	1206.00
# 12 Rugpjūčio 23 iki rugsėjo 7	Maskva, Vilnius, Ryga	1051.00
# 13 Rugsėjo 20 iki rugsėjo 28	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 14 Spalio 4 iki spalio 18	Maskva, Vilnius, Ryga	931.00
# 15 Spalio 11 iki spalio 19	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
# 16 Lapkričio 1 iki lapkričio 9	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
# 17 Gruodžio 7 iki gruodžio 15	Maskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
# 18 Gruodžio 20 iki sausio 4	Maskva, Vilnius, Ryga	876.00

KAINOS PADUOTOS YRA NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGO REIKIA DAR PRIDĖTI \$119.00

VISAS GRUPES LYDĖS PATYRĖ VADOVAL VISOS GRUPES BUS 1 DIENĄ VEZAMOS Į KAUNĄ, TAIP PAT IR Į TRAKUS 1/2 DIENOS

Lietuvių ekskursija į Meksiką — 7 dienos — tik \$300 (po du į kambarį).
Išvyksta gegužės 1, 1976

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAICIUS RIBOTASI

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Air fares subject to change and/or government approval.

Taip pat darome dokumentus giminių šilvietimui į Ameriką pasisvečiuoti.

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio.)

Tėvai marijonai leido 1914-1920 m. "Tikybą ir Dorą" — dvi savaitinį tikybinių laikraštį, kurį redagavo kun. F. Kudirkas, vėliau kun. P. Bučys. 1915.IX.19 Bostone pradėtas leisti "Darbininkas", kaip Lietuvių katalikų darbininkų šv. Juozapo draugijos organas. Steigėjas ir pirmasis redaktorius buvo kun. F. Kemėsis, paskui ilgai redagavo prel. K. Urbonavičius, po to 10 metų (1950-1960) Simas Sužiedėlis, vėliau J. Brazaitis, kun. K. Bučmys ir kit. 1915.X.21 Lietuvos Vyčiai pradėjo leisti iliustruotą jaunimo laikraštį "Vyti", kuris tebeina ir dabar. 1916.VIII.26 Clevelande pradėta leisti tautinės minties "Dirva", kurią redagavo V. K. Jokūbėnas, Juozas Gedminas, K. S. Karpis, V. Rastenis, B. Gaidžiūnas, J. Čiuberis ir nuo 1968.IX.V. Gedgaudas. Lietuvių Romos katalikų moterų susivienijimas 1916-1955 m. leido "Moterų Dirvą". 1928.IV.1 - 1965. I Chicagoje leistas mėnesinis tautinės krypties iliustruotas žurnalas "Margutis". Leidėjai buvo A. Vanagaitis, J. Bačiūnas ir A. Olis. Nr. 1 išspausdinta net 42.000 egzempliorių. "Margutis" redagavo A. Vanagaitis, B. T. Dirmeikis, A. Mackus. Žurnale buvo spausdinama daug A. Vanagaitio ir kitų harmonizuotų lietuvių liaudies dainų. 1931.XI.18 - 1943.X.14 Brooklyne Lietuvių darbininkų draugija leido "Naująją Gaidynę". Pradžioje redagavo L. Prūseika, bet 1935 m. laikraštį perėmė socialistai ir redaktoriūmi paskyrė St. Strazdą. 1933.XII.1 - 1951. IV.15 Amerikos lietuvių Romos katalikų kunigų vienybė ir ALRK federacija leido savaitraštį "Amerika". Redagavo prel. J. Balkūnas, B. Laučka, A. Vaičiūnaitis, vėliau L. Žitkevičius, H. Lukoševičius, A. Šerkšnas, A. Gražinas. 1951.VI susijur-

gė su "Darbininku". 1933.I - 1943. VI ėjo turinčias "Studentų Žodis", skirtas JAV lietuviams studentams. Leido Studentų ir profesionalų sąjunga. Tą mėnesinį iliustruotą žurnalą redagavo: prel. K. Urbonavičius, J. Filipauskas, P. Baltis, J. B. Laučka, A. Vaičiūnaitis. Nuo 1934 m. Amerikos lietuvių Romos katalikų vargonininkų sąjunga ligi šiol tebeleidžia "Muzikos Zinias", kur spausdinama daug lietuvių kompozitorių kūrinių. 1937.IV - 1951.IV Clevelande ir Pittsburghe buvo leidžiamas katalikiškos krypties visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo savaitraštis "Lietuvių Žinios", kurias 1951.IV.1 perėmė pranciškonai ir sujungė su "Darbininku". 1940-1956 m. Chicagoje Lietuvių evangelikų misijos draugija leido mėnesinį žurnalą "Svyturis", kurį redagavo Jurgis Tamoliūnas ir Jonas Gylis. Amerikos lietuvių taryba 1943-1951 m. Lietuvos reikalui kelti amerikiečiuose ir kituose kraštuose New Yorko leido "Lithuanian Bulletin". Iš viso išleista 44 numeriai. Redagavo plk. K. Grinius, K. Pakštas, vėliau K. R. Jurgėla ir M. Kizytė. Po II pasaulinio karo Amerikon imigravę iš Lietuvos dėl rusų okupacijos pasitraukę lietuviai gyval įsijungė į lietuvių kultūrinį ir politinį gyvenimą. Užsimezgė artimi ryšiai su senosios lietuvių visuomenės veikėjais. Dalis laikraščių ir žurnalų buvo perimta iš senųjų lietuvių ("Darbininkas", "Dirva", "Draugas", "Kėleivis", "Margutis", "Naujienos" ir kt.). Be to, čia buvo tęsiami Vokietijoje pradėti leisti žurnalai, atsirado ir naujų laikraščių bei žurnalų. Ligi šiol naujieji ateiviai yra leidę per 70 laikraščių ir žurnalų, iš kurių per 15 nuostojė.

(Bus daugiau)

SPYGLIAI IR ROVELIAI

REDAGUOJA DR. S. ALICNAS

Liaudies šventė

Niekur nėra taip žmogus laimingas kaip Sovietijoje, nes žmogus gali tenai savanoriškai švęsti darbininkų šventę, gegužės pirmąją, ir gali laisvai uždainuoti:

Nebedainuosim, o varge,

Šiandien gegužės diena pirmoji,
Kada Brežnevas tave apžėgia
Ir į komunos aukštumas joja.

Zodžiu, žmogus esi laimingas, kad gali į tarybines aukštumas nešti didžiai garbingą komunistų partiją, gali, aukotis, kad šaukis komunizmas nepritrūktų įrankių — plaktukų ir piaučuvų — per pakaušį kirsti ir per pakaklę traukti.

Bet kai kuriems žmonėms patinka, kai ant jų joja. Pvz. "Vilnės" ir "Laisvės" ponai visada šaukė, kad Lietuvos žmonėms nepaprastai patinka, kai jie savo kupromis neša Lietuvą į aukštumas, į laimę tarybišką, o ne į kokią ten kapitalistišką, kurioj vargšams tenka gyventi persidusiems ir besikankinant, kaip numesti svorį. Ir, žinoma, Andriulis ir Prūsėlia šaukė, kad jie, kol gyvi, į Lietuv